

Bu sayı

Büyük Latin Amerikalı romancı Gabriel Garcia Marquez'in *Kolera Günlerinde Aşk* romanına nazire yaparak söylersek "Korona virüs günlerinde sınıf mücadelesi", güncel hayatımızın merkezi sorunudur. Dergimiz bu konuda son dakikada oluşturulan bir dosya ile açılıyor. Bir alıntıyla başlayalım:

"Salgın, sağlık alanındaki keskin sınıf ayrımını anında ortaya koydu: iyi sağlık sigortası planlarına sahip olan ve aynı zamanda evden çalışabilen veya eğitim verebilen insanlar, gerekli önlemleri aldıkları takdirde rahat bir şekilde kendilerini izole edebilir. Doğru dürüst bir sigortaya sahip kamu çalışanları ve diğer sendikali işçiler ise gelir ve korunma arasında zor seçimler yapmak zorunda kalacaklar. Bu esnada milyonlarca düşük ücretli hizmet sektörü işçisi, çiftlik çalışanı, sigortasız çalışan sözleşmeli işçi, işsiz ve evsiz ise kurtların önüne atılacak."

Korona virüs salgınının sınıfsal özü, Amerikalı Marksist araştırmacı Mike Davis'in bu sayımızda yayınlanan kısa yazısında böylece çıplak biçimde ortaya konuluyor. Korona virüs ile ilgili dosyamızda yer alan yazısında Davis'in Amerika'daki yapıdan hareketle yazdığı bu satırlar, gerekli değişiklikleri yapmak koşuluyla, bütün ülkelere ve bu arada Türkiye'ye de uygulanabilecek bir tabloyu ortaya koyuyor. Davis kısa yazısında ayrıca yoksul ülkelerin varoşlarında yaşanabilecek ağır tehlikeye ilişkin uyarıda bulunuyor, emperyalist ilaç şirketlerinin nasıl sadece çok para getiren alanlara yatırım yaptığını, dolayısıyla ilaç alanında araştırma ve geliştirme ve üretimde aslında kamunun harekete geçmesi gerektiğini vurguluyor. Korona virüs, Türkiyeli devrimci Marksistlerin de başka platformlarda vurgulu biçimde işaret ettiği gibi, her musibet gibi farklı sınıfları ve zengini ile yoksulu farklı vuracaktır. Dolayısıyla, doğrudan doğruya bir sınıf mücadelesi

konusudur.

Salgın sadece bir sınıf mücadelesi konusu değildir. Aynı zamanda sınıf mücadelesinin genel koşullarını radikal biçimde değiştiriyor, kapitalist dünya ekonomisinin ağır bir sarsıntı geçirmesine yol açacak bir borsa çöküşünü tetiklemiş bulunuyor. 2008’den beri görülmemiş derinlikteki bu finans krizi, hiç kuşku yok sınıf mücadeleleri ve uluslararası ilişkiler açısından yeni bir konjonktür açacaktır. Korona virüs dosyasındaki bir diğer yazıda, Sungur Savran, bu borsa çöküşünün, dünya ekonomisinin on yıldan fazla bir süredir içinden geçmekte olduğu derin krizin, yani dergimizde sık sık kullanılan kavramlaştırma ile Üçüncü Büyük Depresyon’un gelişmesinde yepyeni bir evrenin açılışının habercisi olduğunu ileri sürüyor. Savran’a göre depresyonun zaten tarihin gündemine sokmuş olduğu faşizm ve dünya savaşı eğilimleri bu yeni ortamda meteor hızıyla yükselişe geçecektir. Ama depresyonun daha önceki evresi, aynı zamanda, işçi sınıfı ile emekçi ve ezilen çeşitli katmanların birçok ülkede burjuva düzenine ve devletine meydan okuduğu devrim ve isyanlarla yeni döneme bir devrimci miras da bırakıyor. Savran’a göre, insanlığın geleceği faşizm ile devrim arasındaki boy ölçüşme ile belirlenecektir.

Devrimci Marksizm’in bir önceki sayısının “Bu Sayı” yazısında şöyle bir tespit yapılmıştı: “Türkiye adım adım bir canlanma atmosferine giriyor.” Hemen ardından da daha ziyade küçük burjuvazinin saflarında görülen “bu canlanma emarelerinin henüz işçi sınıfı içinde” görülemediği eklenmişti. Canlanma Kanal İstanbul’a karşı dilekçe hareketinde ve öğrencilerin İstanbul Üniversitesi ve İstanbul Teknik Üniversitesi’nde verdikleri ekonomik mücadelelerde yeni biçimler olarak devam etti. Ama buna geçen sayıdaki gözlemimizi de değiştirmemize temel olabilecek bir ilaveyle: İşçi sınıfı da canlanma emareleri göstermeye başladı.

Bunun en belirgin örneği elbette metal sektöründe işveren örgütü MESS ile sektörün üç sendikası arasında dört ay boyunca devam eden toplu sözleşme müzakereleri sürecinde sendikaların ikisinin (Türk Metal ve Birleşik Metal İş) belirlediği doğrultuda işçilerin gittikçe yükselen eylemliliği oldu. Sendikaların işveren örgütüne karşı pazarlık unsuru olarak eylemleri yükseltmesi elbette kendi başına bir canlanma emaresi değildir. Ama işçilerin Türk Metal gibi bir sarı sendikanın örgütlü olduğu fabrikaların bazılarında bile (Arçelik, Mercedes, Renault, Tofaş vb.) bu eylemlere canlı biçimde katılması, geleneksel olarak solun kullandığı sloganları benimsemesi (çarpıcı biçimde, Gezi’nin ana sloganı olan “Bu daha başlangıç, mücadeleye devam!”), en önemlisi 19 Ocak’ta Bursa’da yapılan Türk Metal mitingine meydanlara sığmayacak kadar büyük bir işçi kitlesinin katılması, meselenin sendika yönetimlerinin pazarlığının ötesine geçtiğini açıkça göstermektedir. Buna Birleşik Metal’in bir dizi fabrikasının işçilerinin 5 Şubat için ilan edilmiş olan grevin yasaklanması halinde bile greve devam etmekteki kararlılığını ve “İşgal, grev, direniş!” ve “Her yer Kavel, her yer direniş!” sloganlarının kitleselleşmesini daha da ileri işaretler olarak eklemek gerekir. Bütün

sendikaların yönetiminin, aralarındaki siyasi eğilim farklarına rağmen, bu canlı işçi kitlesini greve götürmeden MESS’le hâlâ düşük denebilecek bir zamanda anlaşmış olması bu açıdan yükselen heyecanın önünde tam bir engel olmuştur.

Metal grevi dosyasında, Levent Dölek bu heyecan verici mücadeleyi bir bütün olarak çeşitli boyutlarıyla ele alıyor. Dölek kapsamlı yazısında işin birçok yönüne ışık tutuyor: metal sektörünün Türkiye ekonomisi açısından belirleyici konumu; metal işçisinin geçmişten gelen bir geleneğin devamı olarak işçi sınıfının mücadelesindeki öncü rolü; sektörde bugünkü sendikal yapınının 12 Eylül askeri rejimi tarafından tam da bu öncünün önünü kesmek üzere nasıl planlı biçimde oluşturulduğu; 1998’den başlayan ve 2015’te doruğuna ulaşan işçi mücadelelerinin bu sendikal yapıya nasıl meydan okuduğu; günümüzün mücadelesinin bütün bu gelişmelerde nereye yerleştiği, yazının ele aldığı başlıkların en önemlileri. Dergimiz, sınıf mücadelesini tarihin esas motoru olarak gören Marksizmin bu topraklardaki teorik sesi olarak son yıllarda sınıf mücadelesinde en önemli dönüm noktalarından birini oluşturan ve geleceğe ilişkin derslerle dolu olan bu olayın üzerinde dikkatli durulması gerektiği kanısındadır.

Tabloyu daha geniş açıyla ele aldığımızda, dünyanın ve Türkiye’nin sarsıntılar içinde bir yol ağzına doğru ilerlediğini görüyoruz. *Devrimci Marksizm*, 2008 finansal çöküşü ile birlikte başlamış olan Üçüncü Büyük Depresyon döneminde dünyanın önündeki olasılıkların gittikçe daha fazla kutuplaşacağını, “küreselleşme” adıyla yüceltilen dönemin ardından faşizmin ve milliyetçiliğin insanlığın gündemine yeniden büyük ölçekli olarak girmesine paralel olarak devrimin de yükseleceğini o dönemden beri öngörmekteydi. Bu öngörü büyük ölçüde doğrulandı. Bu olguları çeşitli sayılarımızda inceledik, incelemeye devam ediyoruz. Ama aynı zamanda insanlığın içine girdiği bu büyük sarsıntı karşısında “ne yapmalı?” sorusuna da tarihi ve teorik araştırmalar zemininde önerilmiş ve önerilebilecek çözümleri de gündeme getiriyoruz. Nitekim geçen sayımızda 2018’den itibaren yeniden yükselmeye başlayan devrimci dalganın proletarya hareketi açısından ne tür sorunları ortaya koyduğu meselesini ele almıştık.

Bugün insanlığın karşısında yükselen ikiz tehlike ise faşizm ve dünya savaşıdır. *Devrimci Marksizm* geçmiş sayılarında her ikisinin alternatifinin de devrim ve proletarya iktidarı olduğunu ısrarla ortaya koymaya çalıştı. Tarihi olgular bunu açıkça gösteriyor. Dergimiz özellikle Büyük Ekim Devrimi’nin 100. yılında ve bunu bir buçuk yıl sonra izleyen Komünist Enternasyonal’in (Komintern’in) 100. yıldönümü vesilesiyle, dünya devriminin en büyük dalgasının derslerini çıkartmaya çalıştı. Bu kez bu dersleri Türkiye örneğinde ele alıyoruz. Bu yıl, Komintern’in Türkiye seksiyonu (ya da o dönemde kullanılan terimle “şubesi”) olarak kurulmuş olan Türkiye Komünist Fırkası’nın temelinin atılışının 100. yılı. Fırkanın kuruluşu, 10-16 Eylül 1920 tarihlerinde, anlamlı biçimde Bakû Doğu Halkları Kurultayı’nın hemen ertesinde aynı kentte düzenlenen kongre ile gerçekleşmiştir. Elinizdeki sayı

ana dosya olarak bu kuruluş ve bunu çevreleyen siyasi ortam üzerine eğiliyor.

Türkiye Komünist Fırkası (TKF) Birinci Dünya Savaşı'nın ve o savaşın içinde gerçekleşen Ekim devriminin yarattığı bir büyük altüst oluş döneminde kuruldu. Türkiye'de bu altüst oluş kendini yabancı orduların ülke topraklarını işgali ve buna karşı verilen Milli Mücadele ile ortaya koydu. Bu sayımızın ilk iki yazısı, bugünkü Türkiye topraklarında o dönemde yaşanan bu olayların aslında uluslararası düzeyde yaşanan bir iç savaşın, bir sınıflar arası savaşın Türkiye'ye özgü ifadesi olduğu tezini ileri sürüyor. Başka bir şekilde söylenirse, Ekim devrimi dünya çapında bir devrimci dinamiği harekete geçirmişti ve Milli Mücadele olarak bilinen sarsıntılı süreç bu büyük devrimci dinamiğin bir parçasıydı. *Devrimci Marksizm*'in elinizdeki sayısı, Türkiye'nin yaşadığı bu tarihi süreci, dünya devrimi süreciyle ilişkisi içinde kavramaya çalışıyor. Türkiye'de komünist hareketin doğuşunu müjdeleyen TKF'yi de bu çerçevede ele alıyor.

Dosyanın ilk yazısında Sungur Savran 1918-1923 arasında bu topraklarda yaşanan süreci genellikle yapıldığından farklı olarak bir devrim niteliğiyle ele alıyor. Yazının bir ikinci amacı da Milli Mücadele olarak anılan olaylar silsilesinin daha sonra iktidar tekeli eline alacak olan Mustafa Kemal'in zihninin bir ürünü olmadığını ortaya koymak. Savran'a göre, Milli Mücadele Anadolu ve Rumeli'de başta Türkler olmak üzere Müslüman halkların üst sınıflarının ve küçük burjuvazisinin kendiliğinden örgütlenmesinin üzerinde yükselen bir harekettir. Mustafa Kemal ve arkadaşlarının yaptığı, Ekim devriminin ürünü olan Sovyet Rusya'ya yaslanarak bu örgütlenmeyi merkezileştirmek ve saraya karşı (devrimlerin tipik bir özelliği olan) ikili iktidar odağı haline getirmektir. 100. yıldönümü yaklaşan Büyük Millet Meclisi'nin kuruluşundan sonra tam anlamıyla billurlaşan bu ikili iktidar durumu, İstanbul'un, sarayın ve kapitalizm öncesinden gelen devlet yapılarının çöküşü ile ve burjuva çağının özelliklerini cisimleştiren bir devletin kuruluşu ile sonuçlanmıştır. Ancak Savran 1921'e kadar Mustafa Kemal'in bu devrimin önderliğini tek başına eline geçirmiş olduğunun söylenemeyeceğini ısrarla vurguluyor. Bir kere, Birinci Dünya Savaşı biterken Türkiye'den yurtdışına kaçan Enver Paşa ve İttihatçılığın ona sadık kanadı uzun süre Mustafa Kemal'e karşı ciddi bir alternatif güç odağı oluşturmuştur. Öte taraftan, çok çeşitli görünüşleriyle sol, yani komünist hareket ve Bolşevizmden etkilenen başka akımlar Mustafa Kemal ve çevresine karşı ciddi bir seçenek olarak görülmelidir. Savran yazının bu sayıda yayınlanan kısmında, yazının başlığında da dile geldiği gibi "burjuvazinin güçleri"ni ele alıyor. Yazının gelecek sayıda yayınlanacak ikinci kısmında ise odak noktası, burjuva devriminin solunda yer alan çeşitli akımlar ve komünist hareketin Milli Mücadele karşısındaki konumu olarak belirleniyor.

Savran'ın yazısını Türkiye'de komünizmin ilk tohumlarının atıldığı dönemin bir başka yüzünü sergileyen olağanüstü zenginlikte bir başka yazı izliyor. Dergimize daha önce çevirileriyle katkıda bulunmuş olan Burak Sayım, bu ilk yazısında

kamerasını Anadolu'dan İstanbul'a çeviriyor ve Osmanlı'nın payitahtının son günlerini bize bambaşka bir mercekten gösteriyor. Sayım, bir dünya partisi olarak Komintern'in ulusal sınır tanımayan faaliyetlerinin bir örneği olarak İstanbul'da komünist faaliyetleri ve bunların emperyalist işgal güçleriyle çatışmasını binbir yüzüyle ortaya koyuyor. Yazı, çeşitli ülkelerin (Rusya, Fransa, İtalya, Türkiye) arşivlerinde yapılmış ilk elden araştırmalarda gün yüzüne çıkarılmış belgelerle destekleniyor. Yani özgün tarihi araştırma ürünü. Sayım genel tabloyu bir dünya devrimi ve bir uluslararası iç savaş olarak niteledikten ve Türkiye'de Milli Mücadele'nin solda çok güçlü dinamiklere sahip olduğunu ve başka türlü sonuçlanmış olabileceğini vurguladıktan sonra İstanbul'un çeşitli mekânlarına, somut, kanlı canlı insanların dünyanın geleceği için verdiği mücadelenin dehlizlerine dalıyor. Önce kentin o dönemdeki genel siyasi tablosunu tasvir ederken, meselenin çoğunlukla ihmal edilen boyutlarını (mesela Rus Beyaz Ordusu'nun, özellikle Vrangeli komutasındaki birliklerden arta kalanların şehirde ne kadar önemli bir varlık oluşturduğunu) da ele alıyor. Daha sonra çeşitli bölümlerde Komintern'in İstanbul'da gösterdiği çokuluslu faaliyetleri, işgal ordularının askerlerinin ve denizcilerinin emperyalist kampı zayıflatmakta ve komünist bir haberleşme ve lojistik ağının kurulmasında oynadıkları rolleri, bu dönemde yeraltında yürütülen komünist faaliyeti, enternasyonalizmin başlıca sorunlarından biri olan iletişim ve dil sorununun çözülebilmesi, yani çok dilli bir faaliyetin yürütülebilmesi için gösterilen çabaları, emperyalist işgal güçlerinin komünist hareketi ezme girişimlerini ve buna karşı verilen ustalık ve kahramanca mücadeleyi az rastlanır zenginlikte bir ampirik malzemeyi sergileyerek anlatıyor. Bunu yaparken sinema tekniklerini tarih bilimine ve teorik bir yazıya başarıyla uyguluyor; ileri sürdüğü tezleri somut, neredeyse elle tutulabilir karakterler aracılığıyla cisimleştirebiliyor. Okur, Burak Sayım'ın yazısının uzunluğundan ürkmemelidir. Yazı bir roman tadında akıyor ve insanı mütareke dönemi İstanbulu'nda komünizmin ve emperyalizmin temsilcileri arasındaki büyük savaşın içinde baş döndürücü bir yolculuğa çıkartıyor.

Önce Anadolu'da, sonra İstanbul'da durumun ana çizgileri böylece çizildikten sonra sayının üçüncü yazısı doğrudan doğruya Türkiye Komünist Fırkası'nın kuruluşunu, kuruluş kongresinin özelliklerini, kuruluşun anlamını ve TKF'yi bir parti olarak ayırt eden özellikleri ele alıyor. Sungur Savran, önce TKF'nin bir büyük devrimci anafurun ürünü olduğunu vurguluyor. TKF'ye hayat veren, Ekim devriminin yanı sıra Alman ve Macar devrimleri ile Osmanlı-Türkiye topraklarının yüzyılın ilk çeyreğindeki büyük sarsıntısıdır ona göre. Savran TKF kuruluş kongresinin Türkiye'de var olan komünist grupları Bakû'deki teşkilatla birleştirme ve tek bir komünist parti kurma anlamında aynı zamanda bir birlik kongresi olarak görülmesi gerektiğine işaret ediyor. Ama en çok üzerinde durduğu, yazının başlığına da yansıyan düşüncedir: TKF, 20. yüzyılda Türkiye'de kurulmuş olan diğer bütün sosyalist-komünist partilerden farklı olarak, her yönüyle, programıyla, tüzüğüyle,

bir Enternasyonal'in üyesi olmasıyla bu topraklarda bir Bolşevik parti örneğidir. Savran, partinin kuruluş sürecini, hem partinin organik olarak Komintern'in bir ürünü olduğunu, hem de kendine özgü özellikleri olan İslam toplumları içinde gelişen genel komünist hareketin bir parçası olarak, "Güney Türklerinin partisi" olarak oluşumunu vurgulamak amacıyla ele alıyor. Ayrıca programın ve tüzüğün TKF'nin Bolşevik karakterini en açıkça ortaya koyan özelliklerini de teker teker inceliyor.

Milli Mücadele dönemi ve TKF dosyamızın son parçası, Türkiye komünizminin tarihi önderi ve TKF'nin kurucu başkanı Mustafa Suphi'nin bazı yazılarını ve konuşmalarını bir araya getiriyor. *Devrimci Marksizm*, Türkiye komünist hareketinin bu 100. yıldönümünde genç kuşakların tarihin atmosferini soluması için Mustafa Suphi'nin kuruluş kongresinde yaptığı üç konuşmayı (açılış konuşması, partinin ön tarihini, yani Bakû'ye uzanan süreçte Rusya'da yürütülen faaliyetleri anlattığı sunuş ve parti programının "esaslar" bölümüne ilişkin taslağın sunuluşu) yayınlıyor. Ayrıca, Mustafa Suphi'nin kaleminden Türkiye komünist hareketinin gerek Türkiye topraklarındaki, gerekse dünya çapındaki ana görevlerine ilişkin düşüncelerini içeren iki başka belgeye yer veriyor. Türkiye burjuvazisinin güçlerinin, Bakû'deki kongrenin hemen ardından Milli Mücadele'ye omuz vermek üzere Anadolu'ya gelen Mustafa Suphi ve arkadaşlarını 28-29 Ocak 1921 gecesi kallesçe öldürtmesi genç komünist harekete devasa bir darbe olmuştur. TKF'nin kuruluşunun 100. yılını sevinçle kutlarken 15'lerin kurban gittiği bu cinayetin bütün ağırlığını ve öfkesini de içimizde hissediyoruz.

Sayının ana dosyasını geride bırakmadan önce son bir noktaya değinelim. Dosya aslında bir dizi fotoğraf ile açılıyor. Bunların en önemlisi Mustafa Suphi'nin bildiğimiz kadarıyla hiçbir yerde yayınlanmamış bir fotoğrafı. Bu sayının kapak resmi olarak da onu seçtik. Bu fotoğrafın belgesinin ikinci sayfasında ise Mustafa Suphi'nin adı hem Latin hem de Kiril alfabesiyle yazılmış. Böylece fotoğrafın sahici olduğu kanıtlanıyor. Gün yüzünü ilk defa *Devrimci Marksizm*'in bu sayısı ile gören bir başka belge ise Mustafa Suphi'nin Paris'te doktora yaptığı yükseköğretim kurumunun bir belgesi. Bunun dışındaki fotoğraflar Burak Sayım'ın yazısında adı geçen kişilerin bir bölümünün fotoğrafları. Ayrıca yazıda sözü edilen Kumkapı Hapishanesi'nin bir resmi var. Nihayet Lenin'in ve Trotskiy'in partisi Rusya Komünist Partisi (Bolşevik)'in, üzerinde "Dünyanın bütün proleterleri birleşin" yazan mührünün de bir fotoğrafı mevcut. Bunların birkaçı hariç diğerleri de, aynen Mustafa Suphi'nin resmi ve okul belgesi gibi yoldaşımız Burak Sayım'ın arşiv çalışmalarından elde ettiği belgeler.

Dosya dışı yazımız, yine dergimizde ilk kez yazan bir yazara ait. Alper Öztaş, son dönemde Türkiye'de Marksist çevrelerde belirli bir popülerlik kazanmış olan Bertell Ollman'ın *Diyalektiğin Dansı* başlıklı çalışmasında ortaya konulan "diyalektik" perspektifi eleştiriyor. Öztaş'a göre, Ollman Marx'ın diyalektiğini

yanlış resmetmektedir. En önemli hata da, Marx'ın politik iktisat eleştirisini "konumlanma noktası" farklılığına dayandırmaya çalışmasıdır. Buna karşılık Öztaş, politik iktisadın kategorilerinin nesnel niteliğini vurgulayarak, Bertell Ollman'ın öznelci bir metodolojiye savrulduğunu öne sürüyor. Öztaş'ın yazısının, Türkiye'de bir hayli kısır olan Marksist yöntem ve diyalektik tartışmalarının canlanması bakımından önemli bir işlev göreceği kanısındayız.

Bu sayımızın kitap değerlendirme bölümünde iki yazı var. Özgür Öztürk, son yıllarda büyük bir gelişme gösteren "Lenin araştırmaları" alanından seçkin bir örneği hem *Devrimci Marksizm*'de hem de İngilizce yıllık dergimiz *Revolutionary Marxism*'de yazıları yayınlanan Macar yoldaşımız Tamás Krausz'un, *Bir Siyasi Biyografi, Lenin: Lenin'in Yeniden İnşası* başlıklı kitabını değerlendiriyor. Öztürk'e göre Krausz'un kitabı literatüre çok önemli bir katkı sağlayan, şimdiden klasikler arasına girmeye aday bir çalışma. Öztürk, Krausz'un bazı tespitlerini sorunlu buluyor (örneğin "devlet sosyalizmi" kavramına analitik önem atfetmesi, Lenin'in yaşamının son döneminde diyalektiğe sırt çevirdiğini öne sürmesi vb.). Yine de yapının Lenin'in düşüncesini tutarlı bir bütünlük halinde sunmakta başarılı olduğunu belirtiyor. Ayrıca bu kitabın Lenin'e fazla aşına olmayan genç okuyucular açısından belirli zorluklar içerdiği uyarısını da getiriyor.

Özdeniz Pektaş, "Kapitalizm ve Kölelik" başlıklı kitap incelemesinde Marx'ın Amerikan İç Savaşı'yla ilgili gazete yazılarının ve mektuplarının bir araya getirildiği derlemeyi ele alıyor. Yazara göre, Türkçede ilk kez yayınlanan derlemede üç başlık öne çıkıyor: 1. Lincoln'ün liderliği. 2. İç savaşın uluslararası işçi sınıfı açısından önemi. 3. Amerika Birleşik Devletleri'nin (özgür emeğin hâkim olduğu) Kuzeyi ve (köleci) Güneyi arasındaki çatışmanın nedenleri ve mücadelenin karakteri. Pektaş, Marx'ın Amerikan İç Savaşı'yla ilgili düşüncelerini daha iyi açıklayabilmek için, gerekli olduğunda, özellikle de üçüncü başlıkta, Marx'ın diğer eserlerine de başvuruyor. Yazı, son olarak, Marx'ın kapitalizm, kölelik ve devrim arasında kurduğu bağlantının, çağdaş özgür olmayan emek/modern kölelik biçimlerine karşı verilen mücadeleler açısından da büyük önem taşıdığını vurguluyor.

Yeni sayılarda ve büyüyen mücadelelerde buluşmak umuduyla...